

NOORA KUNNAS

SALMANTERIN
TERTTU
JA JUUSTOINEN MYSTEERI

KUVITTANUT
TEEMU JUHANI

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Teksti © Noora Kunnas ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021
Kuvat © Teemu Juhani ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-39578-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

1. LUKU

TÄÄLLÄ TAAS

Punainen farmariauto ajoi kohti Naakkalaa toukokuisen auringon paistaessa pilvettömältä taivaalta. Mikko ja Lilli Junnilla istuivat auton takapenkillä ja pystyivät vaivoin hillitsemään innostustaan.

– Olemmeko jo kohta perillä? huudahti Mikko malttamattomana edessä istuville vanhemmilleen.

Juuri silloin auto kääntyi Naakkala-kyltin viitoittamalle tielle.

– Naakkalassa! Jaakko-isä ilmoitti lapsille.

– Vihdoinkin! Lilli kiljahti ja lapset alkoivat pomppia penkillä ylös alas.

Vanhemmat katsoivat toisiaan hymyillen. Kuka olisi uskonut, että lapset menisivät joskus näin innoissaan isänsä veljen Jimin luokse, kun vanhemmat joutuivat työmatkalle. Jim oli nimittäin huumorintajuton ja piin-kova bisnesmies, jolle iloa tuotti vain hän itse, vitivalkoinen koti sekä aina uusinta mallia oleva auto. Kaiken kuk-

kuraksi hän ei voinut sietää lapsia, eivätkä veljen kakarat tehneet tästä poikkeusta.

Mutta vanhempien ällistykseksi lapset olivat alkaneet jopa kysellä, koska he pääsisivät taas Naakkalaan. Se oli vanhemmille helpotus, sillä heillä oli työmatkoja tiuhaan. Jim-setä taas ei ollut asiasta ollenkaan iloinen.

– Eikö niitä voi jo jättää keskenään kotiin? Jim oli parahtanut, kun Jaakko oli soittanut ja ilmoittanut lasten tulevan taas hänen vaivoikseen. – Tarvitseeko niiden aina täällä rampata?

Alina ja Jaakko eivät tienneet, että muutos lasten asenteessa ei suinkaan johtunut Jim-sedästä. Lapset sietivät setäänsä yhtä huonosti kuin setä heitä. Mutta sedän naapurissa asusti eriskummallinen mummo, Salmanteerin Terttu yhdessä puhuvan kukkonsa Pedron kanssa, ja heistä oli tullut lasten hyviä ystäviä.

Terttu oli todella vanha, varmaan ainakin satavuotias. Hän oli työskennellyt niin merirosvona kuin toimittajanakin, eivätkä Mikko ja Lilli olisi hämmästyneet, jos Terttu olisi kertonut eläneensä Egyptissä faaraoiden aikaan. Tertussa oli jotain täysin maagista, hän ei ollut lainkaan niin kuin muut mummut.

Salmanterin Terttu ja Pedro merkillisine ystävineen olivat johdattaneet lapset moneen seikkailuun. Koskaan ei voinut tietää mitä tapahtui, kun avasi Tertun ulko-oven.

– Katso Mikko! hihkaisi Lilli, kun auto ohitti Naakkalan torin. Torille pystytettiin juuri kojuja.

– Mitäköhän sinne rakennetaan? mietti Mikko.

– Luultavasti jotain jännittävää. En malta odottaa, että pääsemme Tertulle, Lilli kuiskasi.

Alina-äiti käänsi rattia ja auto kaarsi viimein Hämäränkadulle, jonka varrella sekä Jim että Terttu asustivat. Katua reunustivat kauniit vanhat puutalot. Niiden suuret pihat ja puutarhat vihersivät auringonpaisteessa.

Yhtäkkiä auto ajoi kuoppaan. Ja saman tien toiseen.

Lapset pompahtivat takapenkillä.

– Noh, onpas tämä epätasaista menoa, ihmetteli Alina.

Auton ohittaessa Tertun talon lapset yrittivät katsoa, näkyisikö Pedroa tai Terttua, mutta piha oli tyhjä. Alina sammutti auton Jimin täysin asfaltoidulle pihamaalle.

– Täällä ei ainakaan ole kuopan kuoppaa, Jaakko nauroï ja avasi oven.

Jim-sedän talo erottui Hämäränkadun muista taloista erittäin hyvin. Se oli valkoinen, moderni, neliskulmainen rakennus, vähän niin kuin pahvilaatikko – tai vankila, jos lapsilta kysyttiin. Asfalttipihalla ei näkynyt ainuttakaan ruohonkortta tai puusta tippunutta lehteä, paitsi joskus syksyisin, kun ne leijailivat naapureiden pihoilta kiusaamaan Jimiä. Silloin hän haki lehtipuhaltimen ja lennätti lehdet vauhdilla takaisin sinne mistä ne olivat tulleetkin,

useimmiten Tertun puolelle aita. Tämän pihassa kasvoi nimittäin vaikka minkälaisia puita.

Sedän pihalle oli pysäköity musta, jättimäinen, kiiltävä katumaasturi.

– Jahas, siinä se nyt on. Tämän vuoden malli, Jaakko totesi ja liu’utti sormeaan auton konepeltiä pitkin.

Talon ovi avautui rämähtäen, ja sliipattu, tyköistuvaan valkoiseen kauluspaitaan ja kapeisiin, beesinvärisiin housuihin pukeutunut, väsyneen näköinen mies ryntäsi ulos.

– Näpit irti! Se tahriintuu! mies huusi.

– Ah, rakas veljeni, ilahduttui Jaakko ja nappasi Jimin syleilyynsä.

Jim rimpuili irti ja ryhtyi putsamaan auton konepeltiä.

– Sinä ja sinun rasvaiset nakkisormesi, hän mutisi.

Jim hönki ja hinkkasi peltiä ja kesti tovin, ennen kuin hän oli tyytyväinen.

Jaakko kantoi lasten kassit vierashuoneeseen, ja Jim seurasi Mikon ja Lillin liikkeitä silmä kovana. Nämä eivät saaneet koskea mihinkään.

– Tiedätkö mitä torilla tapahtuu? kysyi Alina Jimiltä. – Näimme, kun sinne pystytettiin kojuja.

– Täällä järjestetään jotkut viikon kestävä juustomarkkinat, ja avajaiset ovat huomenna, murahti Jim. – Juustoista tuleva löyhkä leijuu jo koko kaupungin yllä. Ellei se sitten tule noista naapurin vuohista. Sellainen metelikin sieltä kuuluu, etten ole nukkunut kunnolla viikkoon.

Jim haukotteli leveästi.

– Vai että vuohia, puuskahti Lilli Mikolle. Miten inhottavasti Jim puhuikaan Tertusta ja Pedrosta.

– Juustomarkkinathan kuulostavat mukavilta. Ehkä voitte joku päivä käydä siellä yhdessä maistelemassa juustoja, Jaakko ehdotti, mutta Jim pudisti nopeasti päätään.

– Minä en noita ehdi kuljettaa pitkin kaupunkia. Joidenkin meistä täytyy katsos tehdä töitäkin, Jim kivahti.

Lilli ja Mikko huokaisivat helpotuksesta. He eivät todellakaan halunneet mennä Jimin kanssa minnekään. Oli parempi, että tämä olisi töissä, eikä häiritsisi heitä.

Iltaurinko paistoi vielä kirkkaana, kun Alina ja Jaakko lähtivät kotiin. Lapset vilkuttivat heille iloisina ovelta. Kun auto katosi näköpiiristä, he marssivat päättäväisinä huoneeseensa. He olivat jo oppineet, ettei tässä talossa katseltu televisiota eikä rupateltu keittiössä iltateen ääressä.

– Laita lukkoon vaan! Mikko huusi Jim-sedälle, jolla oli tapana lukita lasten huoneen ovi yöksi. Näin hän varmistui, etteivät lapset haahuilisi öisin talossa.

Lukko naksautti kiinni.

– Olisipa jo aamu ja pääsisimme Tertun luo, Lilli sanoi ja kömpi väsyneenä sänkyyn.

Mikko yöökkäsi ja vaipui siinä samassa sikeään uneen.

2. LUKU

HEIDI ja PEKKA, VUOHET VAIILLA VERTAA

Lillin silmät rävähtivät auki. Vihdoinkin oli aamu! Hän töni veljensä hereille.

– Ihan kuin olisin kuullut torvimusiikkia aamuyöllä, sanoi Lilli. – Kuulitko sinä?

– Kuulin, luulin että se oli unta. Mistäköhän se tuli? Mikko mietti. – Tuskin Jim ainakaan sitä soitti.

Lapsia alkoi naurattaa ajatus Jim-sedästä makaamassa sängyssään ja puhaltamassa torveen aamuyöstä.

– Ehkä setä on niin väsynyt siksi, että hän soittaa unissaan torvea, ehdotti Mikko.

He nousivat ylös ja pukeutuivat t-paitoihin ja farkkuihin. Oli tulossa lämmin päivä. Vierashuoneen oven takana heitä odotti aikakauslehdistä tehty polku, joka vei keittiöön ja poikkesi matkalla kylpyhuoneeseen. Jim oli asetellut lehdet illalla sen jälkeen, kun lapset olivat menneet nukkumaan. Näin hän varmisti, että lattia pysyisi siistinä.

Keittiön pöydällä oli muutama hernekeittopurkki, joiden parasta ennen päiväykset olivat kaukana takanapäin, sekä kaksi muovilusikkaa. Niiden vieressä oli lappu, johon oli kirjoitettu terävällä käsialalla: *Syötte ulkona suoraan purkista ja katsokaakin ettei yhtään tipu maahan. - Jim*

– Syököön itse, Lilli nauroi, ja yhteistuumin lapset lähtivät heti Tertulle.

Jimin ja Tertun pihoja erotti tiheä orapihlaja-aita, jonka yhdessä kohdassa sattui olemaan juuri lasten mentävä aukko. Mikko kömpi aukosta Tertun pihalle Lilli kannoillaan. Hän ei huomannut aidan takana olevaa pientä kuoppaa, vaan kompastui siihen. Perässä tullut Lilli mätkähti hänen päälleen.

– Au! Nouse ylös, Mikko älähti ja Lilli kierähti sivuun.

– Mistä ihmeestä tämä on tähän tullut? kummasteli Mikko pudistellen multaa polvistaan.

– Terttu on varmaankin kaivanut sen siihen, Lilli sanoi.

– Bää! kuului yhtäkkiä heidän vierestään.

Lapset pelästyivät. He näkivät vuohen syömässä Tertun nurmikkoa. Vuohi oli kauniin ruskea ja sillä oli pienet sarvet.

– Ai, tästä vuohesta setä puhuikin eilen! Lilli naurahti ja meni varovasti rapsuttamaan sitä. – Olin aivan varma, että hän tarkoitti Terttua ja Pedroa.

Samassa kuului toinen määkäisy. Lapset katselivat

ympärilleen, mutta eivät nähneet toista määkijää.

– Bää! kuului taas.

– Tuolla! Katso Lilli, Mikko sanoi ja osoitti Tertun talon katolle.

Siellä seiso i isompi, valkoinen vuohi, jolla oli komeat taaksepäin taipuvat sarvet sekä valkoinen parta.

– Miten ihmeessä se on tuonne päässyt? hämmästeli Lilli.

– Bää! vuohi määki.

Silloin talosta alkoi kuulua kumeita säveliä. Ulko-ovi oli auki ja lapset ryntäsivät sisään. Outo ääni kantautui olohuoneesta.

Tekonahkatakkiin ja kultaisiin glitterbuutseihin pu-keutunut kukko seiso i vanhan naisen pään päällä keskel- lä huonetta ja puhalsi parin metrin mittaiseen, kullattuun puutorveen minkä keuhkoistaan irti sai. Naisella oli val- koinen, hattaramainen tukka, suuret pyöreät silmälasit sekä iloisesti loistavat kasvot, joissa oli iän tuomia ryp- pyjä. Siinä he olivat, Salmanterin Terttu sekä hänen kuk- konsa Pedro. Heidän vieressään seiso i pyylevä mies ja koputteli lusikalla torvea.

– Ei tästä kuulu mitään, mitä ei pitäisi! mies huusi.

Pedro veti henkeä, kun hän huomasi ovensuussa sei- sovat lapset.

– Lilli ja Mikko! Pedro kiljaisi innosta, pomppasi alas ja kipitti kultaiset glitterbuutsit kopisten lasten luo.

– Mikä ilo nähdä teitä! hän jatkoi ja puristi kummankin kättä. – Ihastuttavaa, että olette vihdoin taas täällä! Suorastaan huikeaa! Me jo odotelimmekin teitä.

– Ihana nähdä viimein! huudahti Terttu ja halasi kumpaakin lämpimästi.

Myös nahkashortseihin ja vihreään hattuun pukeutunut pyylevä mies tuli lasten luo.

– Bruno Bratwurst, hanuristi ja monisoitintaituri, ilo tavata! Olen kuullut teistä paljon, mies esitteli itsensä ja vispasi vuorotellen lasten käsiä.

- Oletteko kauankin olleet siinä? Terttu kysyi.
- Ei, tulimme vasta..., Lilli aloitti, mutta Mikko keskeytti hänet.
- Tiesitkö, että teidän pihallanne on vuohia?
- Ja toinen niistä on katolla! huudahti Lilli.
- Katolla! Taas! Kumpi? Bruno tiedusteli.
- Se valkoinen, jolla on isot sarvet, vastasi Mikko.
- Äh, se on Pekka. Olen monen monta kertaa sanonut sille, ettei katolle saa mennä, jos sieltä ei osaa tulla alas. Sanoiko se teille jotain? Näyttikö se siltä, että haluaisi tulla jo maan kamaralle? Bruno kyseli.
- Kyllä se pari kertaa määkäisi, mutta ei me ihan ymmärretty sitä, Lilli vastasi epäröiden.
- Ei hätää! Minä olen varsinainen vuohikuiskaaja. Jospa käyn kysäisemässä, Pedro ehdotti ja mennä tallusti ulos muut perässään.

Pekka seiso katolla ja katsoa tapitti, kun kukko marssi pihalle. Pedro rykäisi kerran ja aloitti.

- Bää, bä-bää, bä bää bää-bää? hän määki.
- Vuohi tuijotti Pedroa ymmällään.
- Bä-bä-bää? Bääääääää, Pedro määkäisi uudemman kerran.

Kaikki seisoivat hiljaa paikoillaan ja odottivat, mitä Pekka vastaisi.

- Bää, Pekka määkäisi.

– Arvasin! Pedro hihkaisi. – Pekka sanoo, että vaikka hän nauttii katolla olostaan, olisi hän jo valmis tulemaan alas. Samalla hän halusi myös omasta puolestaan toivottaa lapset tervetulleiksi.

– Sanoiko se todella kaiken tuon yhdellä määkäisyllä? hämmästeli Mikko.

Bruno meni seisomaan talon viereen ja alkoi maanitella Pekkaa alas. Pekka ei hievahtanutkaan. Bruno levitti kätensä.

– Hyppää syliin! hän kehotti. – Tule nyt! Minä otan vastaan.

– Miten se oikein pääsee katolle? Mikko ihmetteli.

Terttu osoitti pitkiä, puisia tikapuita, jotka nojasivat kuistin kattoon vasten.

– Vuohet kipittävät noita pitkin ja pomppivat kuistin kautta talon katolle, selitti Terttu.

– Tule nyt, jatkoi Bruno suostuttelua, mutta vuohi pyysi paikoillaan.

– Onko se joskus hypännyt syliin? kummeksui Lilli.

– Toisinaan Pekka uskaltaa hypätä Brunon syliin, mutta aika harvoin. Yleensä me kyllä joudumme hakemaan sen alas, Terttu sanoi. – Niin kuin nyt.

Terttu haki tikapuut ja asetteli ne talon seinustalle. Bruno lähti kiipeämään niitä ylös. Pian Bruno jo laskeutui vuohi selässään alas tikkaita. Pekka hyppäsi maahan ja köpötti kaverinsa seuraksi.

– Tässä ovat vuoheni Pekka von Edelweiss ja Heidi af Sesemann. Ne ovat vuohia vailla vertaa, Bruno Bratwurst esitteli. – Koska Heidi on niin pieni, kutsumme sitä Pikku-Heidiksi.

– Entä se pitkä torvi. Onko sekin sinun? kysyi Mikko.

– Kyllä! Se on alppitorvi, Sveitsin kansallissoitin. Sitä on käytetty vuorilla merkinantoon. Se on ollut suvullani jo vuosikymmenten ajan, mutta nyt se on mennyt epä-kuntoon, kertoi Bruno.

– Epäkuntoon? Miten? Lilli ihmetteli, mutta ennen kuin Bruno ehti vastata, Terttu keskeytti heidät.

– Eiköhän mennä aamiaiselle, niin Bruno voi kertoa itsestään, torvestaan ja vuohistaan kaiken, hän ehdotti.

